

ESBL Klebsiella pneumoniae (laajakirjoista beetalakta- maasia tuottava K.pneumoniae)

	ESBL K.pneumoniae-kantaja	ESBL K.pneumoniae -altistunut	Muu riski ESBL-kantajuu-delle
Määritelmä	- Hälytysjärjestelmässä on tieto ESBL-kantajuudesta - Kliinisestä näytteestä löytyy ESBL	- Hälytysjärjestelmässä on tieto ESBL-altistuksesta - Epidemiaepäilyissä / epidemiatilanteessa näytteenotto ja kosketusvarotoimet ohjeistetaan erikseen	- Lähetteessä tieto riskistä (esim. laitos, jossa ESBL-Klebsiellaa) - Ulkomailla 12 kk sisällä ks. erillinen ohje ”Moniresistenttien mikrobien riskinarvio potilaan tullessa ulkomailta”
Varotoimet Potilaan si- joittelu	Kosketusvarotoimet 1-hengen huone - jos 1 hh ei käytettävissä niin yhteys hygieniahoitajaan Tilavarotoimet - ei sovellu, jos eritteet kontaminoivat ympäristöä, esim. erittävät haavat tai ulosteinkontinenssi Ajanvarauspkl tavanomaiset varotoimet	Tavanomaiset varotoimet	Kosketusvarotoimet kunnes kantajuus on poissuljettu seulonnanäytteillä 1-hengen huone - jos 1 hh ei käytettävissä niin yhteys hygieniahoitajaan Tilavarotoimet - ei sovellu, jos eritteet kontaminoivat ympäristöä, esim. erittävät haavat tai ulosteinkontinenssi
Näytteet MDRS-Vi (6730)	Yhdet seulontanäytteet jos edellisistä positiivista seulontanäytteestä on yli vuosi	- Seulontanäytteet 2 eri päivänä (esim. peräkkäisenä). - Potilaalle kerrotaan, että kyseessä on rutiininomainen bakteerikantajuuden poissulkeminen, koska hän on mahdollisesti ollut samassa tilassa ESBL-potilaan kanssa. Ks potilasohje alempana. - Poliklinikkapotilaasta voidaan ottaa kahdet seulontanäytteet samalla käynnillä	- Seulontanäytteet 2 eri päivänä (esim. peräkkäisenä). - Potilaalle kerrotaan, että kyseessä on rutiininomainen bakteerikantajuuden poissulkeminen, koska hän on mahdollisesti ollut tekemisissä ESBL-potilaan kanssa. Ks. potilasohje alempana. - Poliklinikkapotilaasta voidaan ottaa kahdet seulontanäytteet samalla käynnillä
Näytteenot- tokohdat	- Rektum - Erittävät haavat - Trakea, jos keinoilmatie - Katetrivirtsa jos katetri on ollut yli viikon		
Siivous	Katso erilliset ohjeet Potilashuoneen siivous ja pyykin käsittely		
Hälytystie- don purku	- Jos näytteet negatiiviset, yhteys hygieniahoitajaan, joka arvioi, voiko kantajuuden purkaa. - Purkamiseen tarvitaan useita eri aikaan otettuja näytteitä ja mikrobilääkehoito voi vaikuttaa arvioon.	- Jos näytteet negatiiviset, yhteys hygieniahoitajaan, joka voi purkaa altistumisen erillisen ohjeen mukaan. - Mikrobilääkehoito voi vaikuttaa arvioon.	- Jos näytteet negatiiviset, yhteys hygieniahoitajaan. - Mikrobilääkehoito voi vaikuttaa hygieniahoitajan arvioon.

ESBL lisätietoa

Potilasohjeet	Kysymyksiä ja vastauksia ESBL:stä
Mikä on ESBL = extended spectrum beta_lactamase	Lyhenne ESBL (extended spectrum beta_lactamase) tarkoittaa gramnegatiivisten sauvabakteerien tuottamia entsyymejä, jotka hajottavat lähes kaikkia beetalaktaamiantibiootteja. ESBL- kannat ovat resistenttejä penisilliini-, kefalosporiini- ja monobakteeriryhmien mikrobilääkkeille, ja lisäksi ne ovat usein resistenttejä myös fluorokinoloneille, sulfonamideille ja aminoglykosideille. ESBL- kantojen aiheuttamien infektioiden hoidossa käytetään yleensä karbapeneemeja (erta-, imi-, meropeneemi). Kystiitin hoitoon voidaan käyttää myös nitrofurantoiinia, mikäli kanta on sille herkkä. Tavallisimmin ESBL-ominaisuus löytyy <i>E. coli</i> tai <i>Klebsiella pneumoniae</i> - kannoilta, mutta sitä tavataan myös monilla muilla suoliston enterobakteereilla, kuten <i>Proteus mirabilis</i>- ja <i>Salmonella</i>. ESBL:ää tuottavat bakteerit aiheuttavat tavallisimmin virtsatieinfektioita ja intra-abdominaalisia infektioita. ESBL- <i>E. coli</i> -tartunnat ovat yleensä avohoitoperäisiä. Avohoitoperäisten tartuntojen lähtökohta on ainakin osittain ravintoperäinen ja ESBL- <i>E. coli</i> -kantajuutta todetaan usein ulkomaanmatkan jälkeen. ESBL-<i>Klebsiella pneumoniae</i> -tartunnat ovat sen sijaan usein laitospereäisiä. ESBL <i>Klebsiella pneumoniae</i> onkin jäänyt endeemiseksi moniin sairaaloihin ja hoitolaitoksiin. Tämän takia ESBL:n torjunnassa keskitytään <i>Klebsiella pneumoniae</i> -kantaan. Muiden ESBL-enterobakteerien tartunnantorjuntatoimet ovat samat kuin ESBL- <i>E. coli</i>lla.
Miten ESBL leviää?	ESBL-enterobakteerit leviävät hoitolaitoksissa tavallisesti kosketustartuntana. Suurin osa tartunnoista tapahtuu henkilökunnan käsien välityksellä potilaasta toiseen, tämän takia tärkein toimenpide tartuntojen ehkäisemiseksi on käsiendesinfektio. Kosketusvarotoimien tarkoitus on katkaista kosketustartuntatie.
Kuka on ESBL-kantaja?	Kantajaksi sanotaan henkilöä, jolta on joskus löydetty ESBL- kannan aiheuttama infektio tai oireeton ESBL- löydös.
Kenen tehtävä on kertoa asiasta potilaalle?	Kun näytteestä löytyy ESBL, hoitavan lääkärin tehtävä on kertoa asiasta potilaalle. Yllä potilasohje, joka voidaan antaa/lähettää potilaalle.
Kuka on ESBL-<i>Klebsiella pneumoniae</i> -altistunut	Hygieniahoitaja määrittelee henkilön ESBL- <i>Klebsiella pneumoniae</i> - altistuneeksi, jos häntä on hoidettu samassa potilashuoneessa tai epidemia-aikaan samalla osastolla aiemmin tunnistamattoman ESBL- <i>Klebsiella pneumoniae</i> -kantajan kanssa. Altistuneella voi olla ESBL- <i>Klebsiella pneumoniae</i> , ja se tulee sulkea pois MDRS-Vi (6730)-seulontanäyttein .